

**Резиме на Посебниот план за стопанисување со шуми
за шумско-стопанска единица Пехчевска Река (2023 – 2032 година)**

Вкупна површина ..... 1.471, ха
 Шуми ..... 1.090.30 ха
 Шумски култури ..... 0 ха
 Шумско земјиште ..... 350,10. ха
 За други намени ..... 30,80 ха

Опфаќа имот (шуми и друго земјиште) во 100% државна сопственост, имот каде државата е сосопственик и имот со неизложени права.

Табела 1: Шуми според форма на одгледување

форма на одгледување	површина		дрвна маса			тековен прираст		
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха
високостеблени	718.4	65.89	93 005	57.10	129.46	2015	61.02	2.80
средностеблени	244.7	22.44	54 249	33.30	221.70	1025	31.04	4.19
нискостеблени	127.2	11.67	15 637	9.60	122.93	262	7.93	2.06
вкупно	1 090.3	100,00	162 891	100,00	149.40	3 302	100,00	3,03

Табела 2: дрвни видови по површина и тековен прираст

Дрвен вид	површина		тековен прираст		
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха
Бука	575.64	52.80	1 482	44.88	2.57
Црн бор	467.58	42.89	1 611	48.78	3.44
Бел бор	23.75	2.18	155	4.69	6.53
Ос.видови	23.33	2.14	55	1.66	2,35
Вкупно	1.090.30	100,00	3302	100,00	3,03

Вкупно обрасната површина на шумскостопанската единица “Пехчевска Река” изнесува 1.090.30 ха. Од вкупно обраснатата површина под високостеблени насади има површина 718.40 ха или 65.89 %, средностеблени насади со површина 244.70 ха или 22.44 % и нискостеблени 127.20 ха или 11.67 %.

Според начинот на стопанисување:

- високостеблените едновозрасни насади се на површина од 596,40 ха или 54,70 %
- средностеблените едновозрасни насади се на површина од 244,70 ха или 22,44 %
- високостеблените едновозрасни култивирани насади се на површина од 122,00 ха или 11,19 %
- нискостеблените насади се на површина од 127.20 ха или 11.67 %

По однос на видовиот состав, чистите насади во шумскостопанската единица “Пехчевска Река” се застапени на површина од 454,00 ха или 41,64 %, а мешаните ги има на површина од 636.30 ха или 58,36 % од вкупната обрасната површина на шумскостопанската единица (ШСЕ).

По однос на очуваноста, очуваните насади се застапени на површина од 1 090,30 ха или 100 %.

По однос на обновеноста и подмладувањето во шумскостопанската единица “Пехчевска Река”

Кај високостеблените едновозрасни букови насади има масовна појава на генеративно обновување. При вршењето на пребирна и оплодна сеча се внесувало црн бор, бел бор, смрча, дуглазија и ела. Од страничните стебла на круговите по пат на фруктификација на семе кое паднало на површината на сечиштето се појавила обнова од генеративно потекло. Исто така од посечените помлади стебла во сечиштето има појава на вегетативна обнова. Значи во посечените кругови има три вида на обнова и тоа;

- природна обнова од генеративно потекло која е доминантна
- обнова од вегетативно потекло,
- и вештачко внесување на дрвни видови.

Поради подолготрајната примена на оваа одгледувачка мерка во поголемиот дел на насадите има појава на густа природна обнова од генеративно потекло скоро по целиот терен, густа во сите фази на развој.

Кај вештачките култивирани насади, обновата од генеративно потекло е на места достапна и тоа во фаза на одраснат подмладок, а од рабните стебла на култивираниите насади има појава од единечна обнова од генеративно потекло во фаза на неодраснат подмладок.

Општи цели на стопанисувањето

Шумите кои се наоѓаат во рамките на шумскостопанската единица “**Пехчевска Река**” со одлука на Владата на Република Северна Македонија спаѓаат во категорија на шуми во заштитено подрачје како дел од “**Малешево**”- **Заштитено Подрачје во Категорија V**- Заштитен предел и како такви имаат и посебна намена.

Приоритет на нивното функционирање се општокорисните функции кои се насочени кон траен и одржлив развој на шумата и унапредувањето на животната средина и природата, производните цели не се приоритет на овој посебен план.

Шумите според позитивните Законски прописи, се третираат како добро од посебен општествен интерес. Поради ваквиот третман, со нив се стопанисува според принципот на трајност во стопанисувањето и искористувањето. Сето тоа, со цел да може трајно да се обезбедат одредени количини на разни дрвни сортименти и други шумски производи, неопходно потребни за задоволување на потребите на населението и индустријата, која ги користи различните сортименти и производи.

Покрај материјалните користи од шумата, тие треба да ги задоволуваат и општо корисните функции, неопходно потребни за задоволување на општеството во целост. Овие функции ќе бидат исполнети, ако шумата дава трајно зголемено количество на дрво, со се подобар квалитет. Такви функции на шумата се: заштита на почвата од ерозија, подобрување на климата, прочистување на воздухот, регулирање на водениот режим и друго.

Според состојбата на насадите вкупниот тековен прираст за шумскостопканската единица “Пехчевска Река” за 10 години изнесува 33 020 м³ или 3 302м³ годишно. **Планираниот етат за 10 години изнесува 16.788 м³ или годишно 1.678 м³ или 50.81 % од можниот тековен прираст што е предуслов за одржливо управување на шумскостопанската единица.** Бидејќи, планираниот принос (етат) е помал од можниот прираст, целта за обезбедување на трајност во стопанисувањето е осигурана.

План за главни сечи на шумите

Во оваа шумскостопанска единица не се предвидени групимично пребирни и оплодни сечи во планот за обновителни мерки, главниот принос за стопанскиод период 2023-2032 година ќе се реализира по пат на прореди предвидени во план за одгледувачки мерки Претходниот принос ќе се остварува по пат на проредни приноси од мешани, високостеблени, едновозрасни насади од бука, црн бор и бел бор.

Проредите ќе се изведуваат со цел да се подобри квалитетот и целокупната состојба на насадите. За таа цел потребно е да се отстранат оштетените и некавалитетните стебла (суви, заболени, нападнати од штетници и фитопатолошки заболувања). Покрај овие стебла треба да се отстранат и стеблата кои го попречуваат правилниот растеж и развиток на квалитетните стебла, како и стеблата со скршени врвови, оштетени од снеголоми и ветроизвали и болни стебла. Исто така од насадите треба да се отстранат и стеблата кои што имаат големи круни а покрај нив има подмладок кој не може правилно да се развива од засенетост.

За овој стопански период се планира да се изврши прореда на насадите 8а, 17а, 18а, 19а, 19б, 20а, 26а, 27а на површина од **218.50 ха** и вкупен принос од **16 788 м³** од кој 15 085 м³ претходен-редовен принос од проредите и 1 703 м³ вонреден принос и истиот доаѓа од панираната изградба на 7.50 км шумски патишта во овој стопански период.

Табела 3: планирани приходи од други шумски производи

Вид на производ	Количина кг/м ³	Цена 1 кг/м ³	Вкупно денари
Печурки (свежи)	10 000	150	1.500.000
Смрека	5.000	50	250.000
Вкупно:			1.750.000

План за одгледување на шумите

Предвидено е пошумување на 10 ха, со 25 000 садници и тоа 12 500 садници од црн бор и 12 500 садници од бел бор .

Шуми во кои не се дозволува напасување на добиток

Заради успешно обновување и развoтoк на насадите неопходно е да се врши и нивна заштита од добиток и дивеч. На овие простори штетите од дивеч се минимални практично и ги нема, па затоа заштита од него не ни е потребна.

Иако добитокот може да направи големи штети врз младо подигнатите култури и поникот на насадите, со што би се оневозможила обновувањето или подмладувањето на шумите. Според член 52 од Законот за шумите се забранува пасење на добиток во шума. Но во ШСЕ Пехчевска Река штетите предизвикани од добиток се минимални, бидејќи селата кои гравитираат во неа масовно се ориентирани на одгледување и производство на земјоделски култури, така да ретки се домаќинствата кои чуваат стока, ова е посебно изразено и со миграцијата и намалувањето на населението на овие простори.

Но како превентивна мерка, стручните лица од оваа шумското стопанство во иднина во рамките на оваа ШСЕ на видни места потребно е да постават табли со натпис “Забрана за напасување на добитокот” и ќе преземат други соодветни мерки за заштита на шумите од напасување на добитокот (зголемена чуварска служба, едукација на сточарите, давање совети, опомени, а во најлоши случаи и казнување).

Изработил:

М-р. Ризовски Дарко